

Innspill til Rusbehandlingsutvalgets arbeid

Vi takker for at utvalget inviterte leverandørene til å gi innspill i arbeidets tidlige fase. Vi står til disposisjon for å bidra med mer informasjon dersom utvalget ønsker det.

CRUX er en del av spesialisthelsetjenesten i Norge innen TSB og psykisk helsevern, og har mange lavterskeltilbud rundt om i landet for mennesker som står langt unna det ordinære arbeidslivet.

CRUX opplever de regionale helseforetakene som profesjonelle oppdragsgivere. Vi har dessuten gode og langvarige samarbeid om lavterskeltilbud i mange kommuner, på tross av stram kommuneøkonomi flere steder.

Slik vi ser det er de største utfordringene på feltet:

- Pasienter/deltagere som faller «mellom stoler».
- Manglende møteplasser og lavterskeltilbud.
- Mangel på langsiktige og forutsigbare rammebetingelser for ideelle organisasjoner.
- Oppstykkede tilskuddsordninger og uforutsigbar kommuneøkonomi.

Her er en oppsummering av våre innspill fra høringsmøtet den 6. januar:

1. Samhandling med ideelle

Innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) erfarer vi at mange pasienter fungerer godt mens de er i behandling, men mangler nødvendig boevne når de skrives ut. Overgangene blir ofte for brå, og risikoen for tilbakefall er høy når pasientene vender tilbake til hverdagen uten tilstrekkelig støtte.

Det er i dag tydelige mål om at mennesker skal bli «friske», men vi mener det er nødvendig å erkjenne at mange har behov for langvarig og stabil oppfølging. Et for rigid skille mellom «syk» og «frisk» gjenspeiler ikke pasienters/deltageres virkelighet. En betydelig andel av pasientene lever med langvarige og sammensatte utfordringer, og de må forstås som kronikere.

Slik situasjonen er nå, skrives pasienter ut uten tilstrekkelig boevne eller sosial forankring. Resultatet er ofte et raskt funksjonstap, tilbakefall til rusmiddelbruk og utenforskap. Det er behov for flere væresteder og tilhørighetsarenaer som kan bidra til stabilitet, fellesskap og forebygging av tilbakefall.

Vi har forståelse for ønsket om et tydelig skille mellom spesialisthelsetjenesten og øvrige tilbud. Samtidig mener vi det er særlig viktig å se nærmere på overgangene knyttet til bolig og hverdagen etter innleggelse i spesialisthelsetjenesten. Ideelle aktører, som har tilgang til frivillige ressurser og bred erfaring med lavterskeltilbud, kan spille en langt større rolle i disse overgangene enn det legges til rette for i dag.

2. Avtaler

Innen TSB opplever vi at flere ideelle aktører har falt fra, samtidig som andelen offentlig egenregi øker. Å etablere seg som aktør innen TSB innebærer i dag høy økonomisk risiko. Dersom man taper en anbudskonkurranse, kan konsekvensen være at hele virksomheten med etablerte fagmiljøer må avvikles.

For nye aktører er risikoen særlig stor. Man må investere betydelige ressurser over flere år, uten garanti for tilstrekkelig aktivitet/belegg dersom staten ikke bidrar til risikodeling eller gir forutsigbarhet i oppstartsfasen.

Vi er opptatt av at ideelle aktører ikke bare skal fungere som underleverandører, men også anerkjennes som selvstendige bidragsytere til fagutvikling, kompetansebygging og forskning.

Dagens avtaler er relativt lange, men vi anbefaler å vurdere løpende avtaler for å sikre stabile fagmiljøer og legge bedre til rette for langsiktige investeringer. Det er mer naturlig å sammenligne TSB med psykisk helsevern enn med rene markedsbaserte tjenester.

Videre er det viktig å se på ordninger som i større grad deler risiko ved nyetableringer. Uten slike mekanismer vil mange aktører stå i fare for å ha lavt belegg over tid. Bruk av reservasjonsretten er et viktig virkemiddel for å opprettholde og styrke det ideelle tilbudet.

Kommuner

Når det gjelder lavterskeltilbud i kommunene, preges finansieringen i dag av en «lappeteppeøkonomi». Det er svært krevende for deltagere og ansatte med så uforutsigbar finansiering.

Her bør det som et minimum etableres tilskuddsordninger eller avtaler med varighet på tre år eller mer. Det bør også vurderes partnerskapsavtaler. I dag brukes uforholdsmessig mye tid og ressurser på søknadsarbeid, noe som går på bekostning av tjenesteutvikling og oppfølging av målgruppen.

På vegne av stiftelsen CRUX

Ingvill E. Meltvedt

Leder for kommunikasjon og samfunnskontakt

472 32 769